

Akreditace nově: hledají se experti

Lidové noviny, 29. 4. 2016

Jiné pojetí vysokoškolských akreditací má být spravedlivější a jednodušší – přidává i zmocnění pro celou školu. A přibude nový úřad

PRAHA Akreditační komise? Po dlouhá léta významná instituce, která povolovala obory, jež mohou zdejší vysoké školy učit.

Komise pod vedením mediálně výrazné profesorky Vladimíry Dvořákové kontrolovala personální zajištění i kvalitu výuky, což někdy vedlo k omezení nebo odebrání "glejtu" – nejen při podvodech na plzeňských právech a na Univerzitě J. A. Komenského.

Zákonem dané mantinely však vedly i ke kritice – třeba ve chvíli, kdy hodnotitelé ze čtyř právnických fakult v zemi znemožnili vznik "konkurenčních" práv na soukromé vysoké škole v Praze. To vše bude mít od letošního září na starosti nová instituce, již zavádí novela vysokoškolského zákona. Jde o Národní akreditační úřad (NAÚ), který vzniká. A nyní hledá osobnosti do vedení.

Nový systém od 1. září

Ministerstvo školství vyzvalo reprezentace vysokých škol, studentů a státní správy, aby do konce dubna navrhly experty do rady úřadu. Ministryně Kateřina Valachová (ČSSD) poté předloží návrh vládě, která rozhodne o patnácti členech – včetně dvou místopředsedů a jednoho předsedy. Dvořáková, jež pro veřejnost zosobňovala akreditační komisi, úřadu šéfovat nemůže, poněvadž už má za sebou dvě šestiletá období v předchozí komisi. Víc limit nepovoluje.

"Ještě před účinností novely dojde ke jmenování členů rady, jejichž funkční období započne v den účinnosti novely – tedy 1. září 2016. Nový systém bude účinný od tohoto data," sdělil LN Robert Plaga (ANO), náměstek pro vysoké školství. O místu, kde bude úřad sídlit, není rozhodnuto; jednou z variant je resortní dům U Lužického semináře na Praze 1.

Reprezentace vysokých škol – tedy Česká konference rektorů (ČKR) a Rada vysokých škol (RVŠ) – navrhuje dle informací LN do rady jedenáct osobností na devět nárokových míst. Jsou mezi nimi končící rektor Jihočeské univerzity Libor Grubhoffer, sociolog Ladislav Rabušic, religionista Dušan Lužný, matematik a předseda Grantové agentury ČR Ivan Netuka či emeritní rektor AMU Ivo Mathé. Studentská komora RVŠ navrhla na "své" jedno místo lékaře Josefa Fontanu.

Mezi zbývajícimi pěti místy bude i předseda, jehož hledání je zodpovědností ministryně. O kandidátech do vedení se spekuluje, ovšem výběr ztěžuje drsné omezení jejich působnosti. V zákoně totiž přibyla pasáž, která zakazuje členství aktivním poslancům, senátorům, soudcům, ale též rektorům, prorektorům, děkanům, ředitelům kateder, tajemníkům či členům akademických senátů! "Najít vynikajícího člověka se znalostí akademického prostředí, který je ochoten být šest let mimo univerzitní funkce, nebude snadné," míní zdroj LN. Mluví se již

o různých jménech, zejména z řad bývalých univerzitních činovníků. Jde například o Tomáše Jelínka, dlouholetého kancléře Univerzity Karlovy, exděkana z ČVUT Miroslava Čecha či někdejšího rektora VŠE Štěpána Müllera.

Akreditace celých programů

Proč nový úřad? Proč nový systém? "Jedním z cílů novely je přiblížit postupy akreditace evropským trendům," říká Plaga. Novela má přinést větší nezávislost úřadu (včetně obsazování orgánů, výběru odborníků pro posuzování).

Zásadní změnou je zavedení tzv. institucionální akreditace pro oblast vzdělávání, kdy si kvalitní – a prověřovaná – škola bude moci akreditovat celou specializaci. Taková Univerzita Karlova pak bude mít povolení k výuce biologie, ale nebude potřebovat 39 listin pro všechny verze a stupně.

"Od změny akreditací primárně očekávám výrazné zvýšení autonomie a odpovědnosti jednotlivých vysokých škol za zajištění kvality. Školy s výborně nastaveným systémem vnitřního hodnocení a kvality pak budou moci získat institucionální akreditaci a samy akreditovat studijní programy," řekl LN Jakub Fischer, předseda Rady vysokých škol. Potenciálním problémem je dle něj poměrně dlouhé přechodné období až osmi let, kdy budou koexistovat různě akreditované programy.

Mikuláš Bek, rektor Masarykovy univerzity, oceňuje, že se zavádějí evropské standardy pro zajišťování kvality. "Naprostou zásadní mi připadá, že by se mělo pracovat i s návštěvami na místě a akreditační proces by se neměl odehrávat takřka výlučně jen papírově, ale v přímém kontaktu s hodnocenými... Rovněž tam jsou silnější opravné prostředky a jasnější odvolání, když má hodnocený třeba obavu z podjatosti," míní Bek.

Zrychlení akreditací a změn?

"Od institucionální akreditace očekáváme zjednodušení a zrychlení akreditace těch studijních programů, o nichž budeme moci sami rozhodovat. A to s důrazem na kvalitu a preciznost, protože budeme jako instituce v sedmiletém cyklu prověřování akreditačním úřadem," sdělil LN Petr Konvalinka, rektor ČVUT. Přínos oproti nynějšímu stavu vidí ve snížení časové náročnosti akreditace a možnosti operativních změn.

S tím souhlasí i jeho kolega rektor Ivo Vondrák z Vysoké školy báňské. A dodává: "Podle mě by měli v úřadu spolu zasednout nejen zkušení profesori, ale též zástupci budoucích zaměstnavatelů. Je totiž důležité, aby se v rámci schvalování studijních programů odrazily i potřeby trhu práce." Jednu starost bude mít úřad hned zpočátku: se zánikem komise vypadne Česko z mezinárodních akreditačních struktur, do nichž se bude muset znovu zapojit – zprvu jako přidružený člen.

Kdo bude dohlížet na kvalitu vysokoškolského vzdělávání

NÁRODNÍ AKREDITAČNÍ ÚŘAD K 1. září 2016 nahradí zanikající akreditační komisi, kterou deset let vedla prof. Vladimíra Dvořáková. Úřad má zjednodušit byrokracii a dohled nad dnes už asi devíti tisíci akreditovanými obory v Česku. Bude rozhodovat o akreditacích studijních programů nebo tzv. institucionálních akreditacích a provede vnější hodnocení kvality.

Výkonným orgánem NAÚ bude patnáctičlenná rada, čtrnáct členů jmenuje vláda na šest let, jednoho z řad studentů na dva roky, součástí bude rovněž pětičlenná přezkumná komise, jmenovaná opět vládou.

ČLENOVÉ NAVRŽENÍ DO RADY (návrhy dle České konference rektorů, Rady vysokých škol a její studentské komory na deset míst): Hana Marková (Univerzita Karlova) – právo Eva Táborská (Masarykova univerzita) – lékařství, zdravotnictví Jindřich Petruška (Vysoké učení technické) – doprava, energetika, strojírenství, stavebnictví Dušan Lužný (Univerzita Palackého) – filozofie, filologie, historie Ladislav Rabušic (Masarykova univerzita) – sociologie, politologie, ekonomie, mediální studia Iva Málková (Ostravská univerzita) – psychologie, učitelství, sociální práce Ivan Netuka (Univerzita Karlova) – matematika, informatika, fyzika

Libor Grubhoffer (Jihočeská univerzita) – biologie, ekologie, chemie, farmacie Ivo Mathé (Akademie múzických umění) – umění, kultura, architektura Jaroslav Petr (Česká zemědělská univerzita) – zemědělství, lesnictví, potravinářství, veterinářství Roman Chlíba (Univerzita obrany) – bezpečnostní studia Josef Fontana (Univerzita Karlova) – zástupce studentské komory Rady vysokých škol + další jména na pět nárokových míst navrhne ministerstvo školství, státní správa nebo profesní komory Pramen: LN, ČKR, RVŠ, novela vysokoškolského zákona

Autor: Martin Rychlík

Zpracovatel: Anopress IT a.s. a oddělení PR a marketingu Ostravské univerzity
